

Predlagane spremembe Kodeksa novinarjev Slovenije, že sprejete na skupščini Sindikata novinarjev Slovenije

Elektronske publikacije

Po 16. členu se doda novi 16a. člen, ki se glasi:

16.a člen

Odgovorni urednik odgovarja za pregledno dopolnjevanje in popravljanje vsebin spletnih medijev ter oblikuje pravila. Ko novinar ali urednik popravi napako, mora biti poseg označen tako, da je razvidno, kakšna je bila napaka. Ko prispevek zgolj dopolni z novimi informacijami, mora biti razviden čas zadnje spremembe.

Obrazložitev: Novi 16.a člen izhaja iz [Priporočila o sledenju spreminjanja in odstranjevanja že objavljenih prispevkov v spletnih medijih](#), ki ga je sprejelo razsodišče, kjer je tudi natančno obrazloženo.

Splošne etične norme

17. člen

* Novinar spoštuje pravico posameznika do zasebnosti in se izogiba senzacionalističnemu in neupravičenemu razkrivanju njegove zasebnosti v javnosti. Poseg v posameznikovo zasebnost je upravičen le, če javni interes pretehta nad spoštovanjem njegove zasebnosti. Pri poročanju o javnih osebnostih in tistih, ki želijo dobiti moč in vpliv ter vzbujati pozornost, je pravica javnosti do obveščenosti širša. Novinar se mora zavedati, da lahko z zbiranjem ter objavo informacij, fotografij in posnetkov škodi posameznikom, ki niso vajeni medijske in javne pozornosti.

Novi predlog:

V 17. členu se doda novi drugi odstavek. Člen se v celoti glasi:

* Novinar spoštuje pravico posameznika do zasebnosti in se izogiba senzacionalističnemu in neupravičenemu razkrivanju njegove zasebnosti v javnosti. Poseg v posameznikovo zasebnost je upravičen le, če javni interes pretehta nad spoštovanjem njegove zasebnosti. Pri poročanju o javnih osebnostih in tistih, ki želijo dobiti moč in vpliv ter vzbujati pozornost, je pravica javnosti do obveščenosti širša. Novinar se mora zavedati, da lahko z zbiranjem ter objavo informacij, fotografij in posnetkov škodi posameznikom, ki niso vajeni medijske in javne pozornosti.

Posebej mora biti obziren pri omembi imen, objavi fotografij in posnetkov udeležencev nesreč in storilcev ter žrtev kaznivih dejanj.

Obrazložitev: Odstavek, ki je dodan 17. členu, je bil v kodeksu do zdaj del 18. člena, ki pa je v novem predlogu izčiščen in določa le domnevo nedolžnosti. 17. člen v kodeksu opredeljuje pravico do zasebnosti in omogoča tehtanje med pravicami. Ker se v praksi pritožbe, ki zadevajo posege v zasebnost, najpogosteje nanašajo na poročila o nesrečah in kaznivih dejanjih, predlagamo, da se navodilo novinarjem o posebni pazljivosti v teh primerih doda v 17. člen.

18. člen

Kadar novinar poroča s področja pravosodja, upošteva, da nihče ni kriv, dokler ni pravnomočno obsojen. Novinar mora biti pazljiv pri omembi imen ter objavi fotografij in posnetkov storilcev, žrtev in njihovih svojcev v poročilih o nesrečah in predkazenskih postopkih.

Novi predlog:

V **18. členu** se briše drugi stavek, preoblikujeta se besedni zvezi »s področja pravosodja« in »pravnomočno obsojen« v prvem stavku. Doda se novi drugi stavek. Novi člen se glasi:

Novinar upošteva, da nihče ni kriv, dokler to ni ugotovljeno z odločitvijo pristojnega organa. Kadar odločitev ni dokončna ali pravnomočna, mora novinar na to opozoriti.

Obrazložitev: Drugi stavek 18. člena je v praksi povzročal težave, saj je mešal domnevo nedolžnosti z objavo imen in fotografij udeležencev nesreč in predkazenskih postopkov. Rzsodišče se je redno spraševalo, ali naj prvi in drugi del člena razume ločeno ali v povezavi, zato predlaga, da se 18. člen spremeni tako, da obravnava le domnevo nedolžnosti.

Omejiti domnevo nedolžnosti le na poročanje iz pravosodja ali na pravnomočno obsodbo je preozko. Ustava RS v 27. členu pravico domneve nedolžnosti veže na vse oblike kaznovanja (kdor je obdolžen kaznivega ravnanja ...), saj si lahko kaznovan tudi upravno (policija, inšpekcije, davkarija in podobno) ali civilno (v primeru kršitev pogodb ali obveznosti iz različnih delovnih razmerij), zato je diktija 18. člena zdaj natančnejša in vsebuje domnevo nedolžnosti v različnih postopkih, vključuje pravnomočnost in dokončnost odločitev pristojnih organov. Dodani drugi stavek pa novinarja napotuje k pravilni uporabi domneve nedolžnosti.

19. člen

Posebno obzirnost mora pokazati pri zbiranju informacij, poročanju in objavi fotografij ter pri prenašanju izjav o otrocih in mladoletnikih, o osebah, ki jih je doletela nesreča ali družinska tragedija, o osebah z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju ter o drugih huje prizadetih ali bolnih osebah.

Novi predlog:

Iz **19. člena** se izvzamejo osebe, »ki jih je doletela nesreča ali družinska tragedija«, »huje bolne osebe« se nadomestijo s »pripadniki drugih ranljivih skupin«. Člen se glasi:

Novinar mora posebno obzirnost pokazati pri objavi fotografij in posnetkov, zbiranju informacij in poročanju o otrocih in mladoletnikih, o osebah z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju ter o pripadnikih drugih ranljivih skupin.

Obrazložitev: Predlagamo, da so v ta člen po novem vključene le ranljive skupine, brez oseb, ki jih je doletela nesreča ali družinska tragedija, ki so zdaj del 17. člena.

22. člen

Novinar ne sme razkriti identitete žrtev spolnih zlorab, družinskih tragedij in hudih kaznivih dejanj in ne sme objaviti materiala, ki bi pripomogel k razkritju identitete. Identiteto lahko razkrije s soglasjem žrtve.

Novi predlog:

Iz **22. člena** se izvzamejo odrasle žrtve hudih kaznivih dejanj in dodajo storilci, žrtve in njihovi svojci v poročilih o hudih kaznivih dejanjih, če so vanje vpleteni mladoletniki. Novi člen se glasi:

Novinar ne sme razkriti identitete storilcev, žrtev in njihovih svojcev v prispevkih o spolnih zlorabah in družinskih tragedijah. Enako velja za prispevke o drugih kaznivih dejanjih, če so vanje vpleteni mladoletniki. Identiteto lahko razkrije s soglasjem polnoletne žrtve.

Obrazložitev: Pri odraslih žrtvah hudih kaznivih dejanj se je v praksi razsodišča izkazalo, da absolutna prepoved v nekaterih primerih ne vzdrži (javne osebe, v primeru atentata na politika, hujšega kaznivega dejanja s področja gospodarskega kriminala ...). Odrasle žrtve in storilce kaznivih dejanj zato zdaj obravnava 17. člen, ki predvideva tehtanje med škodo, povzročeno s posegom v zasebnost, in javnim interesom, in ne več absolutne prepovedi. Razsodišče pa predlaga, da bi v 22. člen dodali popolno prepoved razkritja identitete storilcev, žrtve in njihovih svojcev, če so v kazniva dejanja vpleteni mladoletniki, kar izhaja tudi iz prakse razsodišča.

Konflikti interesov

24. člen

Če je novinar vpleten v dogodke, o katerih poroča, ali je v konfliktu interesov, mora to razkriti oziroma se mora kot novinar izločiti.

Novi predlog:

V 24. členu se beseda »ali« nadomesti z »in«, beseda »oziroma« pa z »ali«. Novi člen se glasi:
Če je novinar vpleten v dogodke, o katerih poroča, in je v konfliktu interesov, mora to razkriti ali se iz poročanja izločiti.

Obrazložitev: Predlagamo, da se beseda oziroma nadomesti z ali, saj kodeks dejansko predlaga dve možnosti: razkritje ali izločitev, zato je nova dikcija bolj natančna.

Pravice novinarjev in razmerja do javnosti

28. člen

Novinar ima pravico zavrniti delo, ki je v nasprotju s tem kodeksom ali z njegovim profesionalnim prepričanjem.

Novi predlog:

28. člen se spremeni (črta se »ali z njegovim profesionalnim prepričanjem«) tako, da se v celoti glasi:

Novinar ima pravico zavrniti delo, ki je v nasprotju s tem kodeksom in profesionalnimi standardi novinarskega poklica.

Obrazložitev: Profesionalni standardi so nekaj objektivnega in normiranega, prepričanje pa je lahko tudi osebne narave.

29. člen

Nihče ne sme novinarju brez soglasja pomensko spremeniti, umakniti ali predelati prispevka. Novinar ima pravico podpisovati prispevke. Ni ga mogoče podpisovati brez njegove vednosti ali proti njegovim volji.

Novi predlog:

29. člen se spremeni (črta se beseda »umakniti« v prvem stavku) in se dodaja beseda »svoje« v drugem stavku, tako da se glasi:

Nihče ne sme novinarju brez soglasja pomensko spremeniti ali predelati prispevka. Novinar ima pravico podpisovati svoje prispevke. Ni ga mogoče podpisovati brez njegove vednosti ali proti njegovi volji.

Obrazložitev: Razsodišče predlaga črtanje besede umakniti, saj urednik mora imeti pravico, da brez soglasja novinarja umakne novinarski prispevek. Dodatek »svoje prispevke« je redakcijske narave in le bolj jasno določa, da seveda nima pravice podpisovati tujih prispevkov.

Novi predlog:

Uporaba izjem, ki jih dopuščajo 13., 14. in 17. člen in posegajo v pravice drugih in glede katerih mora novinar pridobiti mnenje odgovornega urednika, se razširi še na 12. člen. Razsodišče predlaga, da se mora novinar z odgovornim urednikom posvetovati tudi o uporabi nedovoljenih načinov zbiranja informacij.

Obrazložitev: Nedovoljeni načini zbiranja informacij posegajo v pravice drugih in so v določenih primerih lahko tudi kaznivi, zato razsodišče meni, da se mora novinar pred uporabo takšnih metod nujno pogovoriti z odgovornim urednikom.